

эйлэлтгэр Кластер территорията
изеники өлтүгэр сайдарыгар
туһаайан туран, бу манна эмиз су-
олугар-ийтигэр, уолугар, сылаас
кээригитигэр арыһаа суох ыйы-
талы көтөтүө.

Мамы таһынан сапта "Боотур Уус" стадион тирээн аныамыт болдоххо бүтүрүгүз соруң турда. Хас да нэһиликкэз—Чыаптарара, Килдикка, Улукан Куушз, Төлөһө тутуулар бара тураллар. Тутуу уонна архитектура министирин собуулааччылар П.А. Аргуновка бу сапта объекттар үлэз кыриилэрин туһунан боппурбуһу нэһиликк баһылыгастара туруордулар. Мамтан да атын баһылыгдар

Тийэх чуораан чугдаарда

Оскуула бараксан чуураан тыаһын чугдаардан, оҕо саастан архаары, өлөх кинигэ аартыгар үктэниэрээр итээтээр үөрүмүштү оҕолоруң. Ыам ыйын 23 күнүгэр С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар тийэх чылаан тыаһаата.

уода, эбэрда тылларын уонна туйгун, актыбыыс оҕолорго наҕараадаларын туттардылар. Ол ханна төрөспүттэр түмсүүлэрэ учууталларын чыгээстэтилар, махтаннылар. Ол бэрээмэри оҕолор учууталларга барыларыгар сиһонки дьөрбөгүн туттардылар.

Салгыы сизэх курдук
сизэммит кыргыттар, ох
курдук оңостубут уолаттар,
кылаас салайааччылара
валыс дыкты абылалар уй-
даран үнүкүүлэтилер.

Ити курдук, тihэх чуо-
раан чугдaаран, үepэппит
офолорун уhун ахайга, уй-
гулаах олоххо сьpдьк, ьpa-
ас санаанан арьыстаньт дн-
эн алгаан атаарла.

Ирина БАРАНКЕВИЧ

Быттыл оскуоланы 71 орто бүтүрэр. Кяхтөөх ытыс тыаһынан 11-с кылаастар биэр-биэр киирэн, ортолорун ситиһиһиэрин билиһинирдир. Бу кэтинэ оскуола пөтүн ылаастыыр. Улууступ баһылыга А.Т. Ноговицын, улуустары үөрэх управлениын начальнига Т.В. Павлова, нэһилиэк баһылытын солбуулааччы А.Г. Егоров, С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын дириэктэригэр Н.В. Усоева

га анал делегация сонгоох энгмэт-
тэри бмэрлэ.

Бу муньяахха улуус иһинэйдэ суол-иис оһоһууга, газ кэириттэ сүрүү боһпурөөс быһыһтыан тараарылына. Биир сытты боһпурөөһунан салһынһа дыһонгар-сөргөһигэр саһа баһаһа суһа этиһэнэ. Этэрэз дьэри, бу боһпурөөс Чураһгы дыһонгар-сөргөһигэр, саһаһааччыларыгар турбута олус ыраатта уһһа бу кэмһэр тухары кыһан баһаарыһыһыһа кэһлэ. Арай бу муньяах, республика ара баһыһыһан эт. кыта туруоруһуулаах кэһсэттэн кэһһиттэһ, бу боһпурөөс дьэ, хаһаһыһан буһла дьэ.

Онон Чурагчыбыг сайдарын туһутар туһуламыг соруктары кытта үлэ-хамнас өссө сыгыыр-хайтан, түтүмүтүн билээр.

Надежда БОРИСОВА,
общественный кытта үлэ
спецалиста

«ОҮОҮО ДЫНЭ КЭРГЭН СЫЛААНЫН БЭЛЭХТЭЭ»

Бямдын 22 күнүтэр С. А. Нонгородов аатын Чуралчы орто оскулатын муунахастыг саалатыгар "Ордо дьыг кэргэн сылаһын бэлэхтэ" дии оҕону итэ ылар дьыг кэргэнтэ аналтаах форум буолла. Манньк тэрээһин үлүска аан бастаан ыаһылдына.

Эхрэд тэмцээн турал, улсууд байхгүйгэн социал-най болпуурустарга сүлбүзгаччү. О.Ф.Петрова Форуму аста. Улсууд днаһалтатын Махтал суруугн Мария, Юрий Титовтарга, Татьяна, Петр Красилниковтарга, Анна, Лаврентий Кьгбсинарга о д а туттарлаата.

Орхун итгийг аяллы, дыз кэргэнгэ кылларын, улууса бу башпууос туругун туһунан Чураагы улууһун эпископ уонна попечительствои отделии начальниги М. П. Антипина дакылаата истиһина. Орхун итгийг аяллы (приемная семья)-тулайых уонна төрөппүт көрүүтэ-истигэ сук хаалбыт ороору дыз кэргэнгэ сыбарыы буолар. Иитэр (приемнай) төрөппүтэриин көрөннүүлэр эбэтэр сортох юфти буолуох сөй. Иитэ аяллы эпикээ уонна попечительство уорганнарын уонна орхун итгийг аялар дыз кэргэн эбэтэр сортох юфти икки ардыларыгар түһөрүннэлэр дуоабара олокуур. Итөөнөк дыз кэргэн өлөлорун алсаана байталарин өлөлорун кылларын туран, 8 өртот үрдүс суохтаах. Иитэр төрөппүттэригэ сокуон ырдабыл турусар-төрөштү буолар бырааптара быһыллыбатах, суутамматах, дооруубуй өттүгүн эппизтиир, материальнай өттүгүн итгийи мажиилиир буолуохтаастар. Иитэ аяллыга анал окумусунар толордуллалар.

Хангайн оюлогч иргэдийг хиймэлхэ сөбүй? Истийгээ тулаагаа, төрөлшүүтгээг юмсааг биллээт, төрөлшүүт буулар бйраалтара бйхьллыгт төрөлшүүтгээг, суугуулан оруу нигэр кьахтара суох (недеспособный) дин бйгаа рьдллыгт төрөлшүүтгээг, доруубулаарьн турутуулан оруу нигэр кьахтара суох төрөлшүүтгээг, төрөлшүүт кьүүтээ-истийгээ суох буулан нигэр, эмтлэл-нэгдүүлэлтгээг оюлогч оюула бийлмэлхэжүүлэн сэт.

Ийнэ ыльыт дьыа кэргэн эбэтэр соргох кини иитиг-тэ ыльыт орто доруубай, эт-хаан, ой-саана өтгүнэн чабыдыа, бөлүмүлөх, сайдылалаах буоларытар элгизти-гүтэр. Иитэр ньыматын бэйэтэ билэр бырааттаах, оро-

Наварраламатар М.С. Титова

багатын учиртгохтоах, элээк уонна попечительство уорганнарын сүбэлэрин иштээхтээх, Россия дьыа картанын комплексын түгүһүохтоах.

Дахьдаагтэй нэгэнтэйгээ элбх хайлтыг нэгдэн элбхтэйгээ. Ордук элбх хайлтыг нэгдэн элбхтэйгээ-истин элбхтэйгээ нэгдэн элбхтэйгээ, ордук элбхтэйгээ нэгдэн элбхтэйгээ нэгдэн элбхтэйгээ.

Волгурууһу дүүэлдэһингэ бастаһынан кыттыбын М. С. Титова (Хатылы) бэйэлэри бигэ орлоохторун, иккэ орну илтигэ кылбгытарын этте. Үс улахан орлору үрүк үөрөһи бүтэрэн улаһын сылдамалар, иккэ кылы үөрэнэллэр. Илтэхкэ сылдар иккэ орттон Элгитэ Михайлова боһискэ үөрэнэр, үөрөвөр туйгун, кылаас бастын обществонидта. Оттон Күнэй Чагылысова иккэ кылааска үөрөнэр, үөрөвөр үчүгэй. Орлор дым көргөлтэ уксай тды булан турганык килбеглэртэ Улахаттар бигэс дээрбөт бөлүлүлэрин курук сыһанат.

наһаллар, буюйдохаллар. Бу дүмэ кэргэн 2009 сыллааҕа улууска багастынан орнуу илгэр (премная) дүмэ кэргэн буолбуттара. Итилэри этэн туран, Мария Семеновна улууспутугар, республикада орнуу илгэ ылар дүмэ кэргэн элбиирингэр, амарах санаалаах, аһынныас, орлор ияниги дьылчаларыгар кыһаллар, элпиктинэстэх дьон үкөөллэрингэр баарда.

Одүүлун нийгэмийн даяалтатын спектрлийн Н. Н. Матвеев орнуу днэ нэргэнтэ иштгэ бнэрэн бэрн гсударствотт гтүгтэн өйбүл, моральнай уонна материалнай өтүгүнэн кеме баар бусларыгар эттэ. Этгэн иштгэ ыдыт днэр өр түгүгэр улахан аспитментын сүмэлэрин бэлнэтэ.

Союунаа саастарын итэ клик оролор хамыһыһы-
аларын сэргэтэрэ Е. Р. Хонтонова бу хамыһыһы
үлэтин билиһиннэрдэ Эпизэсэ- сыйдыр оролорон бэ-
рэдэги илээн хамыһыһыаа көрүлүбүттэрин, сорох
итэ ылбыт төрөһүттэр- ор инвизэр эпизитиэстэрэ
мөлтөөн ийдэ.

Валентина Петрова оюну иштэ ылбыт төрөптүттэртэн ирдэхини эрэ туруорбакка, кинилэр эмис кимүскалдох буолууларын эмис көрөрөгө, сокуонунан билэргэтэргэ эттэ.

Социална саастарын ситэ илээ ордору реабилитациялар социальный кин дриэктэрэ М. Н. Саввин бэйэ таргеттэһэ өртүн илээ ыһыһы хорсун санаада, амарх дууһалаах дьон эрэ оңороллорун, кинилэрэ махтанарын биллэрда. Итинник ыал алхээн илэрэ үчүгэйин бэлиттэ. Государство манньк дьэ кэркитэ, дьонно политика быйыһынан көмөтү оңорорунатта.

Бэйэлэрин санааларын Ф. И. Борисов, Н. С. Попова
Е. Н. Макарова үлдэгдэллэр.

Муных бүтүүгүтөр форум кыттылаахтара резолюция ылынналар. Дьожуускай куоранна атырдыа ыйытар буолар республикатаагы форумна делегатыннан Мария Семенова, Юрий Алексеевич Титовтар би ик саамаан талылынналар.

Алексей СЛЕПЦОВ

Бүтүн Россиятаагы библиотека күнүн көрсө

БИБЛИОТЕКА ЭЙГЭТЭ НЭЖИЛИЭК ОЛОБОР

"Кыыс омок анала" диген са-
хара өс хоһооно этилээринин,
нэжилик кыргыттары атын
сиргэ кийинт буолан сүтөн
бардактарына, кынылары сол-
буйан араас улуус кыргыттары
кыйинт буолан кэлэн олохсуй-
ан, оҕо-уруу төрөтөн, сүөһү-ас
иһиттөн, үлэлээн-хамсаан
нэжилик олохун түстөһөлөр,
тутаах дьон буолаллар.

Билр оннук кыйинттан Сыл-
лан нэжиликтеги библиотеканы
сэбиэдиссэйэ А.В.Аммосова бу-
олар.

Анастасия Васильевна 1966
с. күөх сайын үгөннээн тур-
даарына, от ыйын өгүрүк куй-
аһыгар Нам улуунун Хамаат-
та нэжиликтегэр албах оролоох Ка-
наевтар дьыа кыргытты сэттис
оронун күн сирин көрбүтэ. Аҕа
Василий Егорович

тырахтарымыс, ийэтэ Едвояна
Ильинична суотчут, ныйрэй
көрөөччү этилэр. Оччотоогу
колхуос, соххуос ыарахан үлэ-
тин биэр төһүү үлэһиттэрэ этэ.
Дьонно Настя кыра сааһыгар ыа-
рахан ыарыылан уугу-субуу
өлөннөр, сэттэ оҕо тулайыах хаа-
лан, кырдыарас абырһах эһэ
көрүүлэригэр илтиһиллбиттэ.
Билигин бары үөрэхтээх,
үлэһит, байэлэрэ туспа ыал-
дьон буолан олохтор.

1983 с. оскуоланы үтүтэйдик
үөрээн бүтөрүн, оччотоогу ыч-
чат "Оскуола-производство-
чүдүк үөрэх" диген девизинэн
иһэн сын соххуоска фермага
үлэһиттэ. Онтон тутта Кемерово
куоракта бэлэҕинэн отде-
лениелар туттарсан киирэн,
1990 с. култуура институтун
библиотечный факультетын си-

тифилизатик бүтөрүн, "Чурап-
чы Сылланар библиотекка" сэби-
эдиссэйинэн аһамыта.

Манна кэлэн, 1993 с. Кирилл
Иванович Аммосовка көргөн
тахсан, ыал буолан билигин
нэжиликтегэр биэр утүө-мааны ыа-
ла буолан олохтор. Саха ыа-
лын сирини сүөһү-сылгыттан-
аллар. Кирилл Иванович "Туй-
маада - нефть" АКК заправка-
тыгар операторынан үлэһит.
Иһэн кыыс оролор
устууһуоналар. Ньургуйаана
ХИФУ юридический факуль-
тетын 5 кууруһугар, Айталы-
на ХИФУ ФЭИ 2 кууруһугар
систиһиллэхтик үөрэнэ сыдь-
аллар.

Анастасия Васильевна 1996-
2000 сс. профессор Г.П.Башарин
аатынан орто оскуолага библио-
текарды сылдыһыта. Бу үлэ-
һит кэмгэр улуустарга оску-
ола библиотектарын иһэн ар-
дыларгар ытыллыбыт
куонкуруска бастагы миэстэни
ылбыта.

Нэжилик библиотеканыгар
сэбиэдиссэйинэн ананан үлэ-
лэһиттэн мэддэ систиһиллэх-
тик үлэһит. Араас улуус, рес-
публика таһынаах ытыллар
куонкурустарга, транларга өрүү
миэстэлээр. 2004 с. Новосибир-
ский куоракка ытыллыбыт
Россиятаагы библиотечный ас-

социация IX конференцияты-
гар кытылыны ылбыта. Дьокку-
сайта, Мэҥэ-Хаҥаласка, Чура-
пчыга ытыллар семинар-
ларга сылдьан үлэтин устутун
кэпсэбитэ, санаатын атас-
таһан, билигин-көрүүтүн ку-
руук ханаттыар.

Кэсептин туһунан саныар
нэжилик библиотекка үлэһит-
хамнаһыгар бастагынан
болоргоотун уурап дин саны-
бын. Ол курдук, нэжилик
баһыһынан үлэһит сыдьар
кэмгэр И.С.Макаров библиоте-
ка модельнай статуһу ылары-
гар күөс-көмө буолбута. Оду-
луугунта бастагынан модельнай
библиотека аһыллытыгар
Иван Семенович бэйэтинин ти-
ийэн көрөн-истэн кэлээт, тутта
дарыһынан Анастасия Васи-
льевна бырайыак суруйан
көмүскээн, 2010 с. Сылан
нэжиликтегэр техническэй обору-
дованинан, мисбэллэн толору
хааччылылаах сырдык, иһэн
модельнай библиотеканы ас-
пыттара.

Библиотека А.А.Симеон аа-
тынан Сыннаалан дьыттын
иһитер баар буолан, култуура
үлэһиттэрэ бары биэр доҕус
коллекция, биэр ойуун-санаа-
нан таһаарылаахтык үлэһи-
лэр. Уус-уран салайааччы
Е.С.Макаров үлэһитер сүрүн

көмөлөөччүтэ Анастасия Ва-
сильевна буоларын махтал
тыһынан ахтар. Нэжилик кыр-
дыарастарын Сэбиэтин бэрэссэ-
дэтэлэ, уруксуга партиянай
үлэ салайааччыга К.В.Макаро-
ва үгүс субэни-аманы биэрэр,
дьону түмэр биэр туттаах
үлэһиттэра. Ол түмүгэр быһыл
улууска ытыллыбыт "Кыайы-
ыта салот" фестивалыга
нэжиликтэра П-с миэстэни
ылары ситиһилэр. Манна ку-
лууп үлэһиттэрин кытта
библиотечнай куорактар ба-
ры да тэбис-тэҥкэ үлэлэһэл-
лэр.

Библиотекара үлэһэ дьонго
түмүгэ көсүбүт курдук эрээри,
иһитер көрүдэххэ албах ым-
пыктаах-чымыктаах.

Араас формалаах мааскабай
дыһаллар специалист, инфор-
мация, библиография күннэра,
литературнай-тематическай
биэрэрдэр, кинигэ презентаци-
лара, конференциялар, араас
көрүҥнээх төсүрүк астыллар,
библиотечнай уруктар, обжор-
дар, сылаары быһааннар, отчу-
оттар, каталогтар, картотекала-
ры суруйуу, санардык, фунда-
ны кытта үлэ уода хаһан да
тохтообот, түгэс көсүбүт үлэ.
Манна таһынан нэжилик олохун
общественнай үлэтин эбэн кэ-
бис.

Библиотекарларга үс сүрүн
көрүҥнэ сылаары быһаан ба-
рыллар, бу быһааны Анастасия
Васильевна куруук толорон,
мэддэ иһини миэстэра сыдь-
ар.

2013 с. улууска ытыллы-
быт куонкуруска П-с миэстэ,
республикара ытыллыбыт
"Экологическое просвещение
населения" куонкуруска кыт-
тан дипломунан, сыналаах фо-
тоаппараатынан наараадалам-
мыта. Дьоккусайга ытыллы-
быт култуура форумугар деле-
гат буолан кытылыны ылбыта.

Дьа, ити курдук нэжилик
олохор биэр сүрүн миэстэни
ылан улууска биэр бастыҥ үлэ-
лээх күндү коллегалар Анаста-
сия Васильевнаны, бары улуус
библиотекардарын,
бэтэрэоннэрин иһэн иһэр про-
фессиональнай бырааһынны-
ыаһыһынан эрэдэллэбин!

Дьон ойун-санаатын
бөдүрүтөн, билигин кэһтэн,
үтүгэр-сайдар кэһиллээх кэһ-
чэри ыччакка билигин бэтэрэ-
тахсылаахтык үлэһит сыдь-
артыһынан иһэн туттабын.

Библиотека-диген өй-санаа,
били кылаадаһылар, норуот
муударалын, өркөн өйдөөхтөр,
сылгы бөрүлээхтэр айымны-
ларын көрөр-харайар, харыс-
тылар, калүенэттэн-калүенээр
тиэрдэр билин хамыгар үгүс
түбүктээх уонна бочуоттаах
үлэһиттэр өссө үрдүк систиһи-
лэри, дьыа кэргэнтиттэр дьол-
лу-соргуу бааралар.

Е.С.МАКАРОВА

кипи библиотекка куратора

Тыа сиригэр библиотека сайдьыта-олох ирдэбилэ

Б.Н.Ельцин 1995 сыл ыам ыйын 27
күнүгэр Бүтүн Россиятаагы библиоте-
калар күннэрин биллэрэргэ уураах
таһаарыта. Онтон бөтүтхэ дойду библи-
отекалара бу күнү профессиональ-
най күн быһыһынан бэлэһиллэр.
Ыам ыйын 27 күнэ мээһэрэ таһылы-
батада ол курдук, бу күн 1795 сылаах-
ха Россияда дьон сылдыарыгар аһаан
тэриһиллбит маннайгы библиотека
арыллыбыт күнэ.

Күн бүтүн библиотека үөрэҕирини,
култуураны сайыннарар, дьон сыһы-
лантын тэрийэр, информативнай иһэн
быһыһынан, элбэх өрүттээх үлэни
ыһтар тэриһтээн буолар. Тыа сириг
библиотека дьыҥ-хааччы нэжиликтеһэ
наадылар, аһар-сайлар, информация-
ны, тыһбүрэ суох өгөнү ылар соҕрух
миэстэтэ буолар.

Саха сиригэр тыа сириг нэжилик-
тэтин 60% библиотека өгөтүнэн
туһанар, онон тыа сиригэр библиотекалар
суолталара улахан, библиотекалары
сайыннарыы-олох ирдэбилэ.

Байэлэрин күннэри ыһтар үлэлэ-
ринэн библиотекалар республика соци-
альнай, экономикай, култуурунай
сайдьылыгар улахан көмөнү өгөрөл-
лөр. Төрөөбүт дойдута тапталы иһиттэ,
бэйэ норуотун историктыгар, үгэстэри-
гэр, абыһайдарыгар ытыктабылы
иһэрэгэ үгүс үлэни ытыллар, аары
култууратын үрдүтүгэ болоргоолорун
уураллар. Аарыта суох ханнак да эй-
гэр сайдыы барар кыага суох.

Бүтүнү күн ирдэбилитин, ханнак
барар ыраах сытар, түгэх сир олох-
тоо дойдута буола турар баһыһы-
ныа, экономика, үп-харчы, сохсон-бы-
раап уода, болтуурастарга түргөннөк
уонна толору иһитинэрини-биллэри-
ни ылаахтаах. Манн ситиһэргэ тыа
сириг библиотекаларын интернет сис-
темингэр холбоонун ураты миэстэни
ылар. Билигин тыа сиригэр да библио-
текалар виртуальнай эйгэра тахсыла-
ра сайдан, күүһүн иһэр, киһилэр
нэжиликтеһэра тиэрдэр байэлэрин
өһүлөрүн көрүнүн сылаата кэһтэл-
лэр, ол иһигэр электроннай өһүлөрү
өһүлүүтү эһиэ. Республикара ылаах-
тыбыт аарыһы өһөөһүн уонна сайы-

нары концепциятыгар бу хайыска
эмэс ирдэбил быһыһынан кыһарыл-
ла сыллар.

Тыа сириг библиотекаларын көм
ирдэбилгэр сеп түбэһиһэрэн саҥар-
дан сайыннарыы, тыа сириг олохор библи-
отекалар суолталарын үрдүтүн,
олохтоохторго туһалаах, наадалаах тэ-
риһтэ буоларын ситиһин биэр сүрүн
суолталаах хайыскаһынан ирдэбилгэ
эһиттэтир модельнай библиотекала-
ры тэрийин буолар. Модельнай библио-
тека аһыгы компьютернай уонна офис-
най тэриһлэринэн, тиэхиникэни толору
хааччылар, телеүүннэх, элек-
троннай почталаах, интернет ситиһи-
нэн информативнай ресурстары
туһанар кыахтаах, кинигэтин фондата
сөптөөхтүк ханаттылар, ону тэнэ кы-
һиттээн ураты информативныи иһиэ
сылдыар атын көрүтөрүнэн эмэс ха-
аччылар, периодическэй бөһөһө эл-
бэх суругуулаах буолар. Билигин рес-
публикабытыгар тус сылааах госу-
дарственной программа чэрчитинэн
модельнай библиотекалары тэрийин
барар. Билин улууспутутар ? модель-
най библиотекалаахтыт.

Республикара тыа сириг библиоте-
каларын сайыннарыыга көмө туора-
тылаахтаах ыарахытар бааллар. Ол
курдук, сорох сирдэргэ библиотекалар
сөбүлүһүлэрэ, иһигэ эрэ уларсар
кыһарылыһылар, иһигэ эрэ уларсар
пуунарта публүуууулар баар буолла.
Биэр сүрүн быһаарылыһытата болтуу-
руонунан библиотекалар фондаларын
дыадыһыта, ситтэ суох саҥардыһы-
ыта буолар. Бу, билин тулар, библио-
тека өгөтүнэн туһаныһы наагата,
нэжиликтеһэ аарыһыгар буортулаах-
тык дьайар.

Тыа сириг библиотекаларын аһыгы
ирдэбилгэ эһиттэтир тыа саҥардыы
үлэтэ куораттар сайдыыларыттан ула-
ханнак хаалаһ иһэр, интернет буолу-
охтаарар, көөнөрү телеүүннэ да суох
библиотека элбэх.

Библиотекалар үлэһит дьыларэ
үтүгэра ханнак да ирдэбилгэ, куор-
мага эһиттэһэбэттэр, байэлэрэ аһаан
дыһылар суох. Билин улууспутутар
үһэ этилиһит ыарахаттар эмэс баа-

лар. Манн туораты библиотекалар
анардак байэлэрин эрэ куустэринэн
кыаһыһыт суол. Республика прав-
ительствотын, олохтоох байыи салайы-
ныи уорганнарын өһөүлэрэ наада.

Библиотекалар материалнай-тех-
ническэй базаларын тупсарыы,
бөрүрөгүү, техническэй хааччылаһы-
ларын саҥардыы, үлэһиттэр профес-
сиональнай таһыһынын үрдүтүн, эдэр
каадырлары, үрдүк квалификацияла-
ах специалисттары тыа сиригэр олохсу-
туу барыта сөптөөх үбүлээһин баар бу-
оһуларын эрэ кыаһлар.

Ханнак бадарар информацияны,
култуурунай сыһыһастары көгүл
туһаныи гражданныр конституциһан
бигэргэһит быраагытара буолар. Оһөн
библиотекалар бу өһөлөрү нэжиликте-
һэра толору тиэрдиһилэрин ситиһэрэ
олохтоох быһаас уорганнара уонна
олохтоох соһиһестволар тыа сириг
библиотекаларын сайыннарыыта, ир-
дэбилгэр куормада сеп түбөһиһэрэн,
үбүлээһини байэлэрин территорияла-
рын сайыннарыы быһаһыгар, про-
граммалар кыһарыллэрэ ирдэниһ-
лэр.

Билинни көм социальнай-экономи-
ческэй усулбуһуһыгар тыа сириг
библиотекаларын ыһтар үлэлэрин
сүрүн хайысхата - библиотекалары
саҥардыыта, тупсарыыта, көннлэр
өһүлөр өһүлөрүн, үлэлэрин кэһтэһиэ,
дыт аһыһылыи информативнай, со-
цикултуурунай тэриһтэлэрэ кубулу-
тууга салалта бары таһыһын, методи-
ческэй көһннэр уонна библиотекалар
байэлэрин куустэрин, кыһаһыһыларын
түмүү буолар.

Күндү коллегаларыһын-улууспут
библиотекаларын, убаастаһылаах
бэтэрэоннарбын Бүтүн Россиятаагы
библиотекалар күннэринэн эрэдэлли-
бит! Эһиһэ ситиһиллээх, айымныла-
ах үлэни, үөрүүнү-дьолу, уйгу-быһаан
олоһу бааралар!

ВАЛАТОНОВА

көһөнөһит библиотечнай ситиһи

дирэһтэра

СР култуураһын туйгуһи

День защиты детей

ПОЛОЖЕНИЕ

конкурса по оформлению детских костюмов
"Мой первый транспорт"

Организаторы:
Администрация МО "Чурапчинский наслет",
КЦ "Айыллаан".

Место и дата проведения: Парк культуры и от-
дыха им. П.Е.Баранского, 1 июня 2014г., 14.00.

Цели и задачи:

- Проматта адрового обраа жизни среди
населения с Чурапчи;
- Создание праздничной атмосферы в Парке
культуры и отдыха;
- Организация досуга населения;
- Общие требования:
- В конкурсе принимают участие все желаю-
щие родители с младенеми;
- Конкурсанты оформляют т/с (костюм) на
свое усмотрение, подшивают фантазию и ориги-
нальность;
- Поощряется соответствие костюма мальшиа
оформлению т/с (костюма);
- Возраст не ограничивается;
- Залки принимаются в КЦ "Айыллаан" до 1
июня 2014 года включительно.

Награждение:

По итогам конкурса присуждаются 1, 2, 3 мес-
та, остальным участникам поощрительные призы.
По всем вопросам обращаться по тел: 41-482,
8-914-301-78-39, 8-962-732-89-82.

ПОЛОЖЕНИЕ

конкурса для самых маленьких
"Веселый шар"

Организаторы:
Администрация МО "Чурапчинский наслет",
КЦ "Айыллаан".

Место и дата проведения: Парк культуры и от-
дыха им. П.Е.Баранского, 1 июня 2014г., 14.00.

Цели и задачи:

- Проматта адрового обраа жизни среди
населения с Чурапчи;
- Создание праздничной атмосферы в Парке
культуры и отдыха;
- Организация досуга населения;
- Общие требования:
- В конкурсе принимают участие самые мл-
денные участники праздника (2-5лет);
- Конкурсанты рисуют фломастерами на по-
верхности заранее надутого воздушного шарика
на свободную тему;
- Залки принимаются в день проведения кон-
курса возле летней эстрады (сцена).

Награждение:

По итогам конкурса присуждаются 1, 2, 3 мес-
та, остальным участникам поощрительные призы.
По всем вопросам обращаться по тел:
41 - 482.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Күндүтүк саныыр, таптыыр кэргэммин, ийэбитин, эбэбитин, эдьийбитин, Чакыр нэһилиэтин олохтообун **Валентина Петровна АДАМОВСКАЯ** 60 сааскын туолбут кэрэ бэлиэ күнүгүнэн ис сүрэхпититтэн эбэрдэлиибит!

Эн бэйиэхэ көмөн, сүбэн-аман иһин сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйбүн, хаалдыуктаах бэйэбит хонкууан туран махтанабыт.

Баарыа этибит кыһынны тымынылы кытаанах доруобуйаны, сааскылы саймаархай, сайыннылы сандархай санааны, күһүнүлүү күлүмнэс мичээри. Эн олохун, тулалыыр зйэгэн үтүө-мааны дьонунан, кэрэ кэпсэминэн эрэ туоллун. Оҕолорун, сизиниэрин ситиһилэринэн кыматтанан, баалоостук-сараастык олох.

Эбэрдэни кытта кэргэниг **Иосиф Егорович**, оҕолорун, сизиниэрин **Адамовтар**, **Мироновтар**, **Сивцевтар**.

Уважаемые предприниматели!

От имени Министерства по делам предпринимательства и развития туризма Республики Саха (Якутия) и от себя лично поздравляю вас с Днем российского предпринимательства! В этот день мы чтим энергичных, инициативных людей, сумевших организовать и успешно развить свое дело.

Совсем не зря предпринимательство называют сердцем "экономики", ведь сегодня именно от вашей энергии и способностей во многом зависит создание новых рабочих мест, внедрение передовых методов управления, эффективная коммерциализация научных идей и разработок. А это, в свою очередь, значит повышение качества жизни граждан, укрепление позиций республики на мировом рынке.

Развитие предпринимательства - и сейчас, и в будущем - является одним из главных приоритетов Правительства Республики Саха (Якутия). Предприниматели все меры для создания благоприятной среды дальнейшего развития малого и среднего бизнеса. Совершенствуется законодательная база, снижаются административные барьеры, проводится сбалансированная налоговая политика и облегчается доступ бизнеса к кредитным ресурсам.

С прошлого года реализуется государственная программа "Развитие предпринимательства в Республике Саха (Якутия) на 2012-2016 годы", основной целью которой является создание и обеспечение благоприятных условий для развития и повышения конкурентоспособности малого и среднего предпринимательства на территории Республики Саха (Якутия).

Принята Дорожная карта, которая призвана улучшить отраслевой предпринимательский климат, повысить финансовую доступность и инвестиционную привлекательность малого бизнеса, создать и модернизировать высокопроизводительные рабочие места, обеспечить подготовку и переподготовку высококвалифицированных кадров, повысить качество и доступность производственной, транспортной, энергетической и технологической инфраструктуры.

Уверена, вклад предпринимателей в экономику республики может и должен стать еще более весомым!

Желаю всем вам благополучия, крепкого здоровья, успехов, жизненной энергии и значимых результатов на благо родной республики!

Е.И. КОРМИЛИЦЫНА,
Министр.

ВНИМАНИЕ!!!

ГАУ «МФЦ РС(Я)» совместно с представителями органов власти, общественных организаций, информирует о проведении дня правового просвещения 30 мая 2014 года, приуроченных к Международному дню защиты детей для населения Чурапчинского улуса, который состоится в центральной улусной библиотеке.

Бесплатная юридическая помощь будет представлена в виде письменного или устного консультирования по правовым вопросам, связанным земельно-имущественными, социальными, трудовыми, жилищными, семейными отношениями, по вопросам, связанным с защитой прав потребителей, по обжалованию актов органов власти и должностных лиц.

График работы: 14.00-17.30.

Редактор - директор э.т., эпизодичер секретарь, сурук отдела - **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ**.
Экономика, спорт, тыа хоһоойуһуотун отдела - **А.М. СЛЕПЦОВ**.
Корректор - **В.Н. ПЕТРОВА**.
Верстальщик - **Л.К. ПОПОВА**.
Бэчээтэтииччилэр - **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ**, **С.А. ПАВЛОВ**.

Хаһыат бэчээкэ барылар графика: 16 ч 00 м. Бэчээкэ бэриһинэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакциянай-издательскай хаһыат автономнай учреждение. Российскай Федерация Россия Федерацията СР управлениытыгар 2012 с. кулук туор 15 күнүгэр регистрационнай нүмэра - ПИ №14-0238.

Күндү Чурапчы улуусун олохтоохторо!

«Сага олох» хаһыакка сыл иккис анарытар, ол эбэ-тэр 6 ыйта сурутуу сааланна. Сурутуу Чурапчытаагы почтамт отделениетыгар, нэһилиэк почталарыгар ытыллар.

Күндү ааҕааччыларбыт! Сыл иккис анарытар суруттарбыттар, сүүйүүлээх оонньууга кытталлар. Супер-бириис - 30 тыһ. солк суумалаах сертификат туттарыллар (талбыт маҕаһылантан).

АУРИХ «Сага олох»
редакцията.

Нам алар
Мария, 26
Телефон:
Аларган

БИЛЭРИИЛЭР

Продаю ВАЗ-2109, 2002 г.г., передний привод, левые, тонировка, музыка. Цена -120 тыс.руб. Торг. Тел: 8-914-101-33-32, 8-968-155-36-69.

Көһөрөн ыларга 8х8 дьыа атыллар. Билсэр тел: 8-984-118-97-73, 8-914-109-20-04, 41-091.

Үчүтэй туруктаах, кыра

ОБЪЯВЛЕНИЯ

кабиналаах МТЗ-82 тыраахтар атыллар. Сыаната көпсөтүнэн. Тел: 8-984-102-20-17.

Цех по производству пенополистирола реализует свою продукцию: размер 2х1 м толщина 10 см. Цена за 1 м3 3000 руб. Тел: 8-914-224-34-50, 8-914-280-25-83.

Чурапчыга ДЭС бөһүөлүгэр

уһаайба атыллар. Хотонноох, булуустуу, 7х7 дьыа көндөйбө баар. Күһүн киинтэн иттигинэ холбонуон сөп. Сыаната көпсөтүнэн. Тел: 8-914-286-45-12.

Хортуоска сирин хорутабын. Тел: 8-914-265-03-73.

Восстановил билет, выданный на имя Смирникова Кирилла Кирилловича, считать недействительным в связи с утерей.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат 75 №-гэр тахсыбыт «Туругура тур, төрөөбүт дьидум» ыстатыйа ааптарын **Люция Павловна Илларионова**, история учууталларын методическай холбоһугун салалта-аччыга дээн көннөрөн ааҕаргытыгар.

Чакыр нэһилиэтин олохтоох

ФИЛИППОВ Афанасий Васильевич уһун ыарахан ыарыһтан олохтон туораабытын кутурдуннарын тирдэллэр:

- Филиппов Афанасий Васильевич олохтон туораабытынан бириэс төрөөбүттэригэр, аймактарыгар, доржотторугар бириэс үөрэмэллэргэ.

- Күндү убайдары Филиппов Афанасий Васильевич олохтон туораабытынан балтыгар Марияга, бэрэһэтигэр Вячеславага, кинилэр дьыа кэргэттэригэр Чакыр арыс кылаастаах оҕулаһыгар бириэс үөрэмэллэр доржотторо.

Күндү кэргэнем, бэрэһэтигэр, убайбыт, үлэ бэтэрсэнэ, Болтоно нэһилиэтин олохтоох

СИССИН Дмитрий Дмитриевич уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүн дириэстик курутууан туран, бары билэр дьонугар иһитиннэрибит.

Кэргэмэ бириэс төрөөбүттэргэ, аймактарыгар.

Кутурдуннарын тирдэллэр:

- Сиссин Дмитрий Дмитриевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Мария Григорьевнага, бириэс төрөөбүттэригэр, чугас дьонугар "Болтоно нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, бэтэрсэнэригэр Сэбиэга.

- Сиссин Дмитрий Дмитриевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Мария Григорьевнага, чугас айыытарыгар Болтоно орто оҕулаһыттан коллектива, үөрэх үлэтигэр профсоюзтун комитетига.

- Тэриэтэ бэтэрсэнэ Сиссин Дмитрий Дмитриевич олохтон туораабытынан бары аймактарыгар, чугас дьонугар Чурапчытаагы ОДХХ салалтата, профсоюз.

- Күндү убайбыт Сиссин Дмитрий Дмитриевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр, бириэс төрөөбүттэригэр Местниковтар, Дьячковскайдар, Дарин Петровна.

- Күндү бэрэага Сиссин Дмитрий Дмитриевич олохтон туораабытынан адыһыгэр, дьуоһэлэригэр Лытлана Евстафия Дмитриевнага дьуоһэлэргэ Е.Андреева, Х.Михайлова, М.Ефремова, С.Доджова, У.Новгородова, А.Егорова, Х.Крыжановкина, М.Мансорова, Д.Жеркова, А.Слепцова.

МАХТАНАБЫТ

Ыам ыйын 17 күнүгэр Филиппов Анатолий Николаевич, Поисеев Михаил Михайлович салалтааччылардаах А.П. Илларионов аатынан Хайахсыт орто оҕулаһыттан 6-с, 7-с, 8-с кылаастарын оҕолоро кэлэн ыстатыйа маһын хайыттан, саһааннаан бардылар.

Оҕулаа оҕолоро сылын аайы тымуровецтаан инбалииттэргэ, кырдыастарга күһүн хортуоска хостоон, саас мас хайыттан, саһааннаан бараллар. Кыһамнылаах оҕолоро иккэр-үөкүтэр оҕулаа дириэктэригэр Борисов Федор Игнатьевичка, организатор Петрова Ксения Иннокентьевнага, психолог Филиппова Любовь Ивановнага, элэн 90 саастаах тыыл, үлэ бэтэрсэнэ, көһөрүлүү кыттылыаагы истин махталын тирдэбин.

Баарабын үлэргэ, үөрэхкэ үрдүк ситиһинилэри, үчүтэй доруобуйаны, өссө да кыамакка, кырдыастаах куруук көмөлөһө сырыттылар.

В.И. АРХИПОВА, үлэ тыыл бэтэрсэнэ,
Хоту көһөрүлүү кыттылыаага Хайахсыт.

Сирин, үлэ, тыыл бэтэрсэнэ, Хоту көһөрүлүү кыттылыаага, Чурапчы нэһилиэтин олохтоох

ФЕДОРОВ Егор Петрович олохтон туораабытынан кутурдуннарын тирдэллэр:

- Таптаһаах таайдары, абаҕалары, эһэлэргэ Федоров Егор Петрович олохтон туораабытынан оҕолоругар, күтүөттэригэр, кыһыптэригэр, сизиниэригэр, аймактарыгар Дьокуускайтан, Покровскайтан, Намтан, Чурапчытан, Хатылыттан, Мырылаттан аймактарыгар Савенковтар, Захаровтар дьыа кэргэттэргэ, оҕолоро.

- Убайдары Егор Петрович Федоров олохтон туораабытынан оҕолоругар, сизиниэригэр, аймактарыгар Дьокуускайтан, Муоматтан, Чурапчытан, Мырылаттан бэрэага Лөгөнтөй, Марфа оҕолоро, сизиниэргэ.

- Федоров Егор Петрович олохтон туораабытынан кыһыгыгар, санаастарыгар Татьяна Егоровнага, убайдарыгар Виктор Ивановичка, бэрэагагыгар Мырылаттан Собакиннар, Чурапчытан Толстоуховтар, Илларионовтар.

- Федоров Егор Петрович олохтон туораабытынан кыһыгыгар Татьяна Егоровна, күтүөтүгэр Виктор Иванович Илларионовтарга, оҕолоругар, сизиниэригэр, хос сизиниэригэр Чурапчытан Илларионовтар, Степановтар.

Сага олох

Автор сурутар этикилер санаа редакция позициялар иһитин сөп түбүлэр буолбат. Сурукка ыйылар чакылар кырдыастаахтарга эпизодичер аһар пус баһаа сүгэр.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор - 41-332, отделлар - 41-265, 41-358. E-mail: xagoloh@mail.ru, сайт: xagoloh.ru

Бэчээкэ сакаас: №76 (10895) Тираж 2150. Хаһыат сыаната: 10 солк.